

1. Obiekt **439/2**

DZWONNICA przy kościele par. rzym.-kat. pw. Rozesłania Apostołów

2. Czas powstania

1836 r.

3. Miejscowość

MRZYGLÓD

4. Adres **Mrzyglód 93**

ul.

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo **podkarpackie, d. krośnieńskie**

gmina **Sanok**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

**Tyrawa; Tyrawa Królewska;
1616-Mrzyglód lub Miasteczko**

7. Przynależność administracyjna 1.VI. 1975

województwo **rzeszowskie**

powiat **Sanok**

8. Właściciel i jego adres

**Parafia rzym.-kat.pw. Rozesłania Apostołów
38-503 MRZYGLÓD
Archidiecezja przemyska**

9. Użytkownik i jego adres

**Parafia rzym.-kat.pw. Rozesłania Apostołów
38-503 MRZYGLÓD
Archidiecezja przemyska, tel. 013 900 w.205**

10. Rejestr zabytków

Nr **A-75**

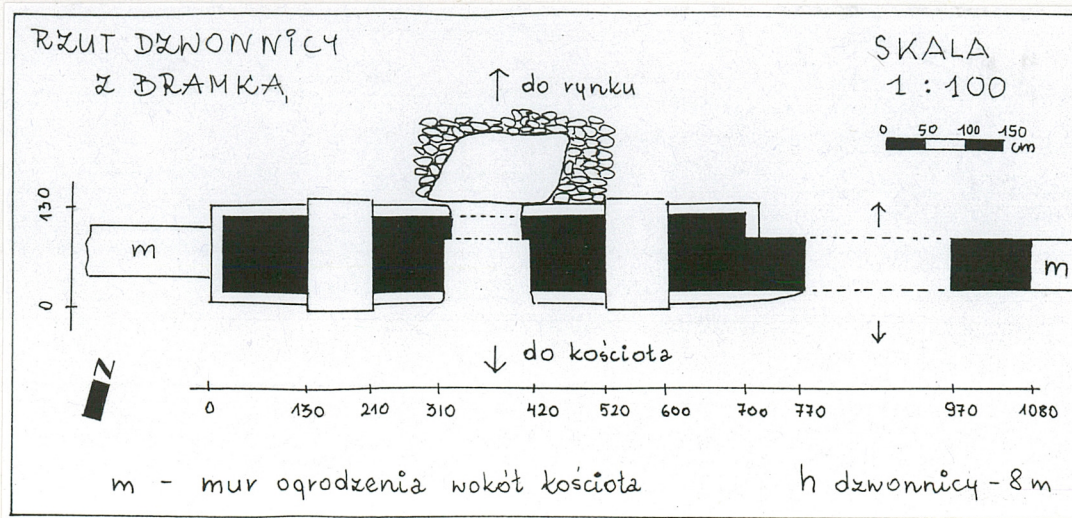
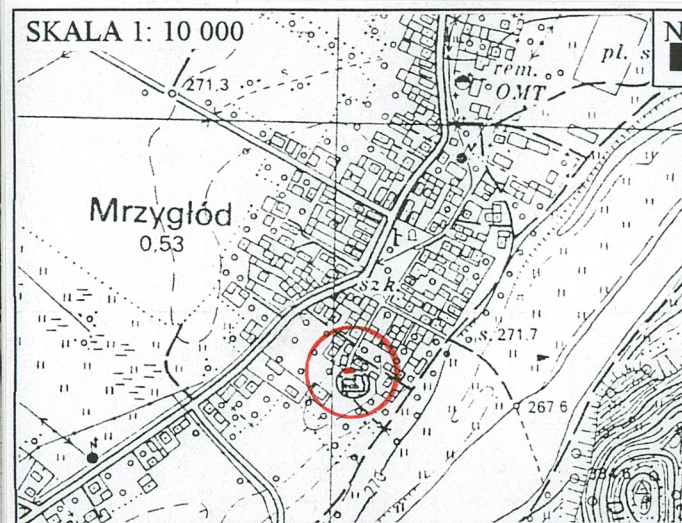
Data **1952 r.**

1.

2.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Dzwonnica wzniesiona została w **1836 roku**. Poprzedziła ją wcześniejsza, która uległa spaleni podczas pożaru miasteczka w 1801 roku.

Dzwonnica wchodzi w skład założenia kościoła parafialnego pw. Rozesłania Apostołów, fundacji króla Władysława Jagiełły, będącego wotum za zwycięstwo w bitwie pod Grunwaldem, który pochodzi z **1 ćw. XV wieku**.

Dzwonnica wraz z bramką wjazdową została włączona w obręb ogrodzenia kościoła, i usytuowana na wprost głównej uliczki prowadzącej do dawnego rynku.

Była istotnym obiektem wchodzącym w skład całego zespołu przykościelnego, który w przeszłości wprowadzał bezpośrednio na teren dawnego cmentarza przykościelnego, a następnie do kościoła przez otwór wejściowy dzwonnicy i bramkę wjazdową.

Obiekt prezentuje typ rozwiązania często spotykany na tym terenie, utrzymany w tradycji wywodzącej swe formy z klasycyzmu prowincjonalnego.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

1. Sytuacja - na pd. skraju d. historycznego miasta, w pobliżu drogi z Sanoka do Mrzygłodu, ok. 100 m na pd. od rynku. Dzwonnica wraz z bramką wjazdową przy jej wsch. boku, wchodzi w skład założenia kościelnego. Założenie to usytuowane jest na płaskim terenie, na placu stanowiącym d. cmentarz przykościelny, o eliptycznym niezbyt regularnym obrysie. Dzwonnica zamyka uliczkę (z zachowanym brukiem z kamienia rzecznoego) wychodzącą z pd.-wsch naroża rynku. Plac kościelny otoczony jest murem z kamiennym. W jego obwodzie znajdują się po przekątnej cztery kapliczki. Po przeciwnej stronie od pd. stoi budynek plebanii. Do niego prowadzi również murowana bramka. W narożu pd.-wsch mur ogrodzenia tworzy prostokątny aneks, otaczający pomnik nagrobny rodziny Kościuszków. Od strony dzwonnicy drewniana zbudowa miasteczka podchodzi pod sam mur ogrodzenia. Pierścień drzew częściowo tylko zamyka otoczenie kościoła.

2. Materiał, konstrukcja, technika - dzwonnica i bramka wjazdowa murowana z kamienia rzecznoego na prawie wapiennej. Cokół z niewielką odsadzką, otynkowany. Mury są gładko otynkowane. Dekoracja architektoniczna wykonana jest w tynku. Dzwonnica i bramka o grubych filarach. Prześła sklepione są łukiem pełnym; otwór: przejściowy dzwonnicy, i wjazdowy bramki - łukiem odcinkowym. Niektóre naroża murów wzmocnione są kontownikami metalowymi. Pokrycie dzwonnicy składa się z 2-spadowego zadaszenia, z łatami opartymi bezpośrednio na murze, obitego blachą ocynkowaną, ze ściętym szczytem ujętym 4-spadowym daszkiem, przykrytym dachówką ceramiczną, czerwoną. Kula wieńcząca jest kamienna, z krzyżem metalowym, kutym. Bramka przykryta jest 2-spadowym zadaszeniem, z łatami opartymi bezpośrednio na murze, obitym blachą ocynkowaną. Gzymsy cokołu, i gzymsy wieńczące osłonięte są blachą. Drzwi otworu wejściowego dzwonnicy są metalowe, 1-skrzydłowe, konstrukcji ramowej, ażurowe, z wypełnieniem w postaci prętów, pośrodku z literą "M" u góry z koroną, z datą 1966-1966. Analogiczne są przy bramce, tutaj 2-skrzydłowe. W otworze przejściowym dzwonnicy próg ze starej płyty kamiennej. Zawieszenia dzwonów są metalowe, wmontowane w drewnianych belkowych gniazdach znajdujących się w murach filarów.

3. Rzut - na planie wydłużonego, dość wąskiego prostokąta. Filary są o przekroju prostokątnym, jednakowe. Prześwity boczne dzwonnicy, dołem częściowo zabudowane są węższe od środkowych. Prześwit środkowy z węgarem od strony pn. Przy wsch. filarze dzwonnicy znajduje się bramka. Jej filary są węższe, prostokątne. Prześwit bramki o dość dużej rozpiętości.

4. Bryła - dzwonnicy parawanowa, ażurowa, o ścianach pionowych, 2-kodygnacyjowa: dolna 1-prześłowa, górna 3-prześłowa. Całość o wyważonych, dość wysmukłych proporcjach. Górne przeszło środkowe jest nieco wyższe od bocznych, które są jednakowej wysokości, dołem przedłużone do cokołu. Prześwity bocznych prześł zostały zabudowane do połowy wysokości prześła dolnej kondygnacji; ścianka zabudowy ponad cokołem jest węższa od grubości filarów. Korpus dzwonnicy wieńczy tympanon, o ściętym szczycie, z wydatnym okapem zadaszenia. Bramka parawanowa, parterowa.

5. Elewacje - otynkowane. Cokoły filarów ujęte są gzymsem. Trzony filarów są bez dekoracji. Na wysokości łuków sklepiennych bocznych prześł biegnie gzyms profilowany. Gzyms koronujący dość bogato profilowany; podobny przy bramce. Gzyms obiega także partię tympanonu. W jego polu od strony kościoła znajduje się data

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
72 m ³	9 m ²	sakralny	sakralny
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
<p>Po 1945 roku usunięte zostały zniszczenia wojenne.</p> <p>W następnych latach prace remontowe prowadzone były na bieżąco systemem gospodarczym. W czasie remontu kościoła w latach 1964-67 przeprowadzono także remont dzwonnicy i bramki. Otynkowano tynkiem nakrapianym, wstawiono nowe drzwi metalowe.</p>		<p>Stan techniczny dzwonnicy jest dobry.</p> <p>Mury bez zagrożeń konstrukcyjnych. Fundamenty nie posiadają izolacji. Cokół pokryty jest tynkiem na zaprawie cementowej, co powoduje podniesienie poziomu zawilgocenia murów. Na tynkach powyżej cokołu, przy górnym środkowym przęśle tu i ówdzie widoczne są liszaje, wykwity i złuszczenia oraz korozja biologiczna (mech).</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<p>Prace remontowe i modernizacyjne, także i w obrębie najbliższego otoczenia dzwonnicy i bramki należy przeprowadzać po wcześniejszym uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi.</p> <p>Chronić zachowany pierwotny rzut, bryłę obiektu oraz zabytkowe elementy, i wyposażenie.</p> <p>Należy zlikwidować zawilgocenie murów i odnowić elewacje.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

KZSz, *Lesko, Sanok, Ustrzyki Dolne i okolice*, Warszawa 1982, s.64-65.
W. Lubaś, *Nazwy miejscowe województwa krośnieńskiego*, [w:] *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*, red. St. Cynarski, t. 3, Rzeszów 1995.

25. Opracował

tekst mgr Barbara Bosak, IX. 2000 r. *BoB*

Imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Barbara Bosak, IX. 2000 r. *BoB*

Imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Barbara Bosak, IX. 2000 r. *BoB*

Miejsce przechowywania negatywów A. B. Bosak

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

1 wkładka

1. Miejscowość

MRZYGLÓD

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**Dzwonnica przy kościele par. rzym.-kat.
pw. Rozesłania Apostołów w Mrzyglodzie**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

tekst, plan sytuacyjny

c.d. tekstu z pkt. 13.

budowy dzwonnicy "1836". Przy pn. elewacji bramki filary zobią pilastry o profilowanych głowicach.

6. Wyposażenie - w prześwitach prześel znajdują się 3 dzwony, zawieszone na jednej wysokości. Uruchomienie dzwonów odbywa się ręcznie za pomocą sznurów.

7. Instalacje - brak

Spis fotografii: 1. Elewacja pn., 2. Elewacja pd.

Wkładkę założył: mgr Barbara Bosak, IX. 2000 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

